

ДЖОН ЧИЙВЪР ПРОВИНЦИАЛЕН СЪПРУГ

Превод от английски: Николай Попов, 1981

chitanka.info

Нека започнем от самото начало. Самолетът от Минеаполис, с който Франсис Уийд пътуваше на изток, попадна в лошо време. Небето стана тъмносиньо, облаците под самолета бяха съвсем плътни и не се виждаше нищо от земята. Отвън по прозорците се образува мъгла и навлязоха в бял облак с такава гъстота, че в него ясно се виждаха огнените струи на изгорелите газове. Облакът посивя и самолетът заподскача. Франсис и друг път бе летял в буря, но никога при такава страшно друсане. Човекът до него извади плоско шише и се почерпи. Франсис се усмихна на съседа си, но той извърна глава, явно не искаше да дели с друг лекарството си за кураж. Сега самолетът пропадеше и адски се люлееше. Едно дете заплака. В кабината бе горещо и въздухът спарен. Левият крак на Франсис се схвана. Той почете малко от една книга с мека подвързия, която си бе купил на летището, но яростта на бурята раздвояваше вниманието му. Зад илюминаторите беше тъмно. Изгорелите газове пламтяха и сееха искри в мрака, а вътре интимната светлина, въздухът и перденцата на прозорците придаваха на кабината атмосфера на напрегнатост и неуместен домашен уют. Изведнъж светлините примижаха и угаснаха.

— Знаете ли какво съм искал винаги да направя? — каза внезапно човекът до Франсис. — Винаги съм искал да си купя ферма в Ню Хемпшир и да отглеждам добитък.

Стюардесата обяви, че ще направят принудително кацане. Всички освен децата видяха във въображението си разперените крила на ангела на смъртта. Съвсем слабо долиташе гласът на пилота. Той пееше: „Аз си имам шест гроша, шест чудесни гроша. Аз си имам шест гроша и ще ми стигнат за цял живот...“ Друг шум нямаше.

Но после силното ръмжене на хидравличните клапи погълна песента на пилота, остър писък като спирачките на автомобил раздра въздуха, самолетът плъосна по корем в една царевична нива и така свирепо ги подхвърли напред, че някакъв старец от първите седалки изрева:

— Бъбреците! Отидоха ми бъбреците!

Стюардесата отвори вратата, отвори и аварийния изход в дъното и в самолета нахлу приятният шум, предвестник на спасението — безгрижният плисък и мирис на пороен дъжд. Все още уплашени, пътниците се изнизаха през вратите и се пръснаха по всички посоки в нивата, като се молеха дано тънката нишка на живота издържи. И тя

издържа. Нищо не се случи. Когато стана ясно, че самолетът няма да се подпали, нито ще експлодира, екипажът и стюардесата събраха хората и ги подслониха в една плевня.

— Също като при Марна — каза някой, но странно: дори сега не бе намаляла онази подозрителност, с която много американци се отнасят към спътниците си.

От Филадельфия Франсис Уийд взе влака за Ню Йорк. Пристигна, прекоси града, за да хване вече потеглящия околоръстен влак, с който пет вечери от седмицата се прибираще у дома си в Шейди Хил.

Седна при Трейс Биърдън.

— Знаете ли, аз бях в оня самолет, дето едва не се разби при Филадельфия — каза той. — Кацнахме в една нива...

Той бе пътувал по-бързо от вестниците или дъжда, а времето в Ню Йорк бе слънчево и меко. Беше краят на септември, денят ухаеше, налял се като ябълка. Трейс изслуша разказа, но нима можеше да се развълнува? Франсис не притежаваше дарбата да пресъздаде докосването си със смъртта, особено в околоръстния влак, който се носеше сред потопената в слънце местност. По нивичките из предградието вече се готвеха за жетва. Трейс взе отново вестника и Франсис остана сам с мислите си. На перона в Шейди Хил той пожела лека нощ на Трейс и потегли с купения си на старо фолксваген за Бленхолоу, където живееше.

Къщата на семейство Уийд, в холандски колониален стил, беше по-голяма, отколкото изглеждаше отвън. С просторна всекидневна, разделена като Галия — на три части. В едно крило отляво, когато човек влиза от вестибюла, имаше маса, наредена за шест души — със свещи и фруктиера в средата. Звучите и миризмите, които долитаха от отворената кухненска врата, бяха апетитни. Джулия Уийд беше добра готвачка. Най-широко бе около камината. Отдясно имаше няколко рафта с книги и пиано. Стаята блестеше и излъчваше спокойствие, а от прозорците, обърнати на запад, проникваха меки слънчеви лъчи — бе вече краят на лятото, — ярки и бистри като вода. Тук нищо не бе занемарено. Всичко бе почистено, излъскано. Не приличаше на онези домакинства, където, като надникнеш в някоя забутана кутия за цигари, ще откриеш старо копче от риза или потъмняла петцентова монета. Пред камината бе изметено, розите на пианото се отразяваха върху полираната дъска, на поставката за ноти имаше албум с валсове

на Шуберт. Луиза Уийд, красиво деветгодишно момиче, гледаше през западните прозорци. По-малкият ѝ брат Хенри стоеше зад нея. Нейният още по-малък брат Тоби изучаваше фигурите на няколко монаси, които пиеха бира, нарисувани върху лъснатия месингов капак на дървена кутия. Още като сваляше шапката си и оставяше вестника, Франсис усети, че не е доволен от заварената сцена. Не че имаше нещо особено. Но това беше негова среда, негово създание и той се връщаше към него с чувството на лекота и сила, с каквито всяко същество се прибира у дома си.

— Здравейте — каза той. — Самолетът от Минеаполис...

Франсис почти винаги е посрещан с топлота, но тази вечер децата са погълнати от своите антагонизми. Той не успява да довърши изречението за самолетната катастрофа — и Хенри вече рита Луиза по задника. Луиза се обръща и казва: „Върви по дяволите!“ Франсис допуска грешка, като се скарва на Луиза за лошия ѝ език, преди да е наказал Хенри. Сега Луиза се обръща към баща си и го обвинява в пристрастие. Хенри е винаги прав. Все тя излиза виновна, това не се търпи. Франсис смъмря сина си, но момчето има оправдание за ритника — тя първа го ударила. Ударила го по ухото, а това е опасно. Луиза разпалено се съгласява. Ударила го е по ухото и нарочно по ухото, защото е бърникал в порцелановата ѝ колекция. Хенри казва, че това е лъжа. Тоби оставя дървената кутия, за да даде показания в полза на Луиза. Хенри запушва с ръка устицата на Тоби. Франсис разтървава момчетата, но случайно блъсва Тоби в дървената кутия. Тоби започва да плаче. Луиза също вече плаче. Точно тогава Джулия Уийд се появява в онази част на стаята, където е сложена масата. Тя е красива, интелигентна жена и бялото в косата ѝ е преждевременно. Изглежда, не забелязва свадата.

— Здравей, мили — казва тя ведро на Франсис. — Всички да си измият ръцете. Вечерята е готова. — Драсва клечка кибрит и запалва шестте свещи в тази долина на сълзите.

Това просто съобщение — като бойните викове на шотландските вождове — само освежава свирепостта на бойците. Луиза удря Хенри по рамото. Хенри, макар че рядко плаче, вече е направил своите девет сполучливи подавания на топката^[1] и се чувства уморен. Той избухва в плач. Малкият Тоби открива треска в ръката си и също се разревава. Франсис казва на висок глас, че е преживял самолетна катастрофа и е

уморен. Джулия отново се появява от кухнята и като все още не обръща внимание на хаоса, моли Франсис да се качи горе и да каже на Хелън, че всичко е готово. Франсис радостно тръгва с мисълта, че това ще възстанови авторитета му. Той възнамерява да разкаже на по-голямата си дъщеря за злополуката, но Хелън лежи в леглото и чете списанието „Истинска любов“, затова първата работа на Франсис е да издърпа списанието и да напомни на Хелън, че ѝ е забранил да го чете. Тя отговаря, че не го е купила. Дала ѝ го най-добрата ѝ приятелка Беси Блак. Всеки чете „Истинска любов“. Чете го и бащата на Беси Блак. Няма нито едно момиче от класа на Хелън, което да не чете „Истинска любов“. Франсис изразява отвращението си от списанието и после казва, че вечерята е готова, макар че ако се съди по шумовете отдолу, това едва ли е така. Хелън тръгва след него по стълбите. Джулия е седнала сред светлината на свещите с кърпа за ядене на скута. Луиза и Хенри ги няма на масата. Малкият Тоби все още хленчи и лежи по очи на пода. Франсис се обръща нежно към него:

— Днес следобед татко имаше злополука, Тоби. Не искаш ли да ти разкажа? — Тоби продължава да плаче. — Ако не дойдеш веднага на масата, Тоби — казва Франсис, — ще те изпратя в леглото без вечеря.

Малкото момче става, поглежда го сърдито, изтичва по стълбите в спалнята си и блъска вратата.

— О, господи — казва Джулия и се отправя след него.

Франсис я упреква, че така ще го разглези. Тя отвръща, че Тоби е пет кила под теглото си и трябва да се придумва да яде. Идва зима и ако не вечеря, той ще прекара студените месеци болен в леглото. Джулия изкачва стълбите. Франсис сядна на масата при Хелън. Тя страда от ужасното чувство, че е пропиляла такъв хубав ден в прекалено четене. Обгръща баща си и стаята с уморен поглед. Тя не разбира историята с катастрофата, защото в Шейди Хил не е паднала капка дъжд.

Джулия се връща с Тоби и всички сядат на масата да вечерят.

— Нима трябва да гледам пред себе си тази голяма, тлъста буца? — казва Хенри за Луиза.

Всички освен Тоби се включват в новата схватка и тя се разгаря по цялата маса в продължение на пет минути. Към края Хенри слага кърпата за ядене на главата си, мъчи се да яде така, но разсипва спанак

върху ризата си. Франсис пита Джулия дали децата не могат да вечерят по-рано. Оръдията на Джулия са заредени с готов отговор. Тя не може да готви две вечери, да слага два пъти масата. Рисува със светкавични удари на четката панорамата на своя робски труд, при който е загубила младостта, красотата и остроумието си. Франсис моли да го разберат. Той едва не загина при самолетна катастрофа и не желае всяка вечер да се връща на бойно поле. Джулия е дълбоко засегната. Гласът ѝ трепери. Той не идва всяка вечер на бойно поле. Обвинението е тъпо и злобно. До пристигането му всичко е било спокойно. Тя спира да говори, оставя ножа и вилицата и гледа в чинията си като в бездна. Започва да плаче.

— Бедната мама — казва Тоби и когато Джулия става от масата и бърше сълзите си, отива при нея. — Бедната мама — повтаря той. — Бедната мама!

И те заедно тръгват по стълбата. Другите деца се оттеглят от полесражението. Франсис отива в градината зад къщата, за да изпуши една цигара и да поеме малко въздух.

Градината беше приятна, с алеи, цветни лехи и места за сядане. Залезът догаряше, но все още имаше обилна светлина. Изпаднал в умозрително настроение под влияние на инцидента и сражението, Франсис се вслушваше във вечерните шумове на Шейди Хил.

— Негодници! Мръсници! — крещеше старият Никсън на катеричките, нападнали хранилката за птици. — Марш и да не ми се мяркате пред очите!

Някъде се блъсна врата. Някой косеше трева. И тогава Доналд Гослин, който живееше на ъгъла, засвири „Лунната соната“. Той правеше това всяка вечер. Запрати истинското темпо през прозореца и я изсвири рубато^[2] от край до край като изблик на съзлива раздражителност, самота и самосъжаление — като всичко, за което Бетовен във величието си не е могъл и да подозира. Музиката звучеше под дърветата на цялата улица като повик за любов, за нежност, насочен към някоя красива домашна прислужница със свежо лице, обзета от носталгия по Голуей, когато разглежда стари снимки в стаичката си на третия етаж.

— Тук, Юпитер, стой, Юпитер — извика Франсис на ловджийското куче. Юпитер профуча през доматените насаждения с останките на една сламена шапка в устата.

Юпитер беше аномалия. Ловджийските му инстинкти и буйства бяха неуместни в Шейди Хил. Кучето беше черно като въглен, с дълга, жива, интелигентна и порочна муцуна. Очите му горяха от желание да пакости. Имаше едра глава и врат с голям нашийник, изображение, което срещаме по гербове, гоблени, а по-рано я рисуваха и на дръжките на чадърите и бастуните. Юпитер ходеше, където пожелае. Навираше се в кошчетата за смет, в простряното пране, тършуваше в боклукчийските кофи и торбите с обуца. Прекъсваше градински увеселения и тенис мачове, в неделя се озоваваше сред процесията на Христовата църква и лаеше хората в червени одежди. Два-три пъти на ден нагазваше в розите на стария мистър Никсън и опустошаваше сорта „Кондеса де Састагос“ като коса. Всеки четвъртък вечер, щом Доналд Гослин запалеше огъня под грила, Юпитер веднага подушваше миризмата. Гослинови не можеха с нищо да го прогонят. Пръчките, камъните и грубите викове само го принуждаваха да се отдалечи до края на терасата и да чака с красивата си хералдическа муцуна момента, в който Гослин ще се обърне и ще посегне към солта. Тогава кучето скачаше на терасата, с лекота грабваше месото от огъня и побягваше с вечерята на Гослинови. Но дните на Юпитер бяха преброени. Немецът градинар на семейство Райтсън или готвачката на Фаркарсън скоро ще го отровят. Дори старият Никсън можеше да сипе малко арсеник в боклука, така обичан от Юпитер.

— Тук, Юпитер, Юпитер! — извика повторно Франсис, но кучето се стрелна напред и шапката се люлееше в белите му зъби. Франсис погледна към прозорците на къщата и видя, че Джулия е слязла и гаси свещите.

Джулия и Франсис Уийд ходеха често на гости. Джулия бе общителна и хората я харесваха. Любовта ѝ към забавите произтичаше от съвсем естествения страх от хаоса и самотата. Тя преглеждаше сутрешната си поща с истинска тревога — търсеше покани и обикновено намираще няколко, но винаги беше ненаситна. Дори и седемте вечери от седмицата да беше някъде на гости, това нямаше да я излекува от замечтания ѝ вид — вида на човек, който чува далечна музика, защото винаги предполага, че някъде другаде са устроили по-

блестяща забава. Франсис я ограничаваше до две излизания на седмица, за петъците се споразумяваха, но през уикенда се носеха като лодка в морска буря. Деня след самолетната злополука семейство Уийд бе поканено на вечеря у Фаркарсънови.

Франсис се върна късно от града и докато се обличаше, Джулия повика бавачката на децата и бързо го изведе от къщи. Вечерята беше интимна и приятна и Франсис реши да се забавлява. Нова домашна прислужница поднасяше напитките. Тя имаше черна коса, лицето ѝ беше кръгло и бледо и се струваше познато на Франсис. Той не гледаше на паметта като на сантиментален дар. Димът от горящи дърва, люлякът и други подобни благоухания не го вълнуваха и паметта му приличаше на неговия апендикс — един атрофиран склад. Едва ли беше грях, че той не можеше да избяга от миналото. Грехът бе може би в това, че Франсис така успешно го пренебрегваше. Навярно я е видял на други вечери или когато се разхожда в неделните следобеди, но във всеки случай сега той няма да почне да измъчва паметта си. Лицето ѝ беше удивително, валчесто като луната — нормандско или ирландско, — но недостатъчно красиво, за да възбуди у него чувството, че я е виждал и преди при обстоятелства, които е длъжен да си спомни. Попита Нели Фаркарсън кое е момичето. Нели отговори, че са намерили прислужницата чрез агенция, била от Тренон, Нормандия — малко селце с черква и ресторант, което Нели някога бе посетила. Докато Нели разказваше за своите пътешествия в чужбина, Франсис съзна къде е виждал по-рано жената. Беше в края на войната. Той току-що бе напуснал един пункт за попълнение и с още няколко души получи право на тридневен престой в Тренон. На втория ден отидоха до един кръстопът, за да присъстват на публичното наказание на млада жена, живяла по време на окупацията с немския комендант.

Беше хладна есенна утрин. Облачното небе процеждаше върху калния кръстопът унила светлина. Стояха нависоко и забелязаха как облаците и хълмовете си приличат по форма и стигат чак до морето. Арестантката пристигна, седнала на трикрако столче в селска каруца. Тя стоеше до колата, когато кметът прочете обвинението и присъдата. Стоеше с наведена глава и на лицето ѝ бе замръзнала безизразна полуусмивка, зад която се таеше изнурената душа. Кметът свърши и тя отвърза косата си и я разпиля по гърба си. Дребно човече с посивели мустаци отрязва косата ѝ с големи ножици и я пусна на земята. После

взе леген със сапунена вода и с бръснач обръсна главата ѝ до голо. Една жена приближи и понечи да откопчае дрехата ѝ, но арестантката я отблъсна и сама се съблече. Когато измъкна ризата през главата си и я хвърли на земята, тя бе съвсем гола. Жените ѝ се присмиваха; мъжете мълчаха. Фалшивата или жалостива усмивка не слезе от лицето на затворничката. От студа кожата ѝ настръхна и зърната на гърдите се втвърдиха. Подигравките постепенно секнаха, прекратени от появилото се усещане, че все пак сме хора. Една жена я заплю, но по време на изтезанието голотата на наказаната излъчваше някакво ненакърнимо величие. Когато тълпата притихна, тя се обърна — вече плачеше — и както си беше гола, ако не смятаме износените черни обувки и чорапите, пое надолу по калния път, сама и далеч от селото. Кръглото бяло лице бе малко остаряло, но нямаше никакво съмнение, че прислужницата, която поднесе коктейлите и по-късно сервира вечерята на Франсис, е жената, наказана на кръстопътя.

Сега войната изглеждаше така далечна, а светът, в който предателството се заплащаше със смърт и мъчения, отдавна отминал. Франсис бе загубил дирята на своите спътници от Везè. Не можеше да разчита на дискретността на Джулия. Нямаше на кого да се довери. И ако бе разказал случката сега, на вечерята, това щеше да бъде не само обществена, но и човешка грешка. Хората в гостната на Фаркарсънови се бяха съюзили в своята мълчалива претенция, че миналото и войната не съществуват, че в света няма опасност и безпокойство. При една написана история на човешките отношения тази необикновена среща би била уместна, но атмосферата в Шейди Хил правеше спомена неприличен и груб. След кафето прислужницата се оттегли, но срещата предизвика у Франсис някакво безсилие. Тя бе пропукала паметта и чувствата му и ги остави да зеят. Джулия влезе в къщата, а Франсис чакаше в колата, за да отведе бавачката.

Той очакваше да види мисис Хенлейн, старата жена, която обикновено пазеше децата, и се изненада, когато едно младо момиче отвори вратата и застана в светлината на площадката. Тя остана в светлината, за да преброи учебниците си. Беше красива и намръщена. Да, светът е пълен с красиви млади момичета, но Франсис за първи път съзря разликата между красотата и съвършенството. Тук липсваха всички ония привлекателни недостатъци — бенки, белези от рождение, зараснали рани — и изпита в съзнанието си оня миг, в който музиката

може да счупи стъкло, усети болката от допира си със съвършенството, така странна, дълбока и чудесна, както нищо друго в живота му. Това идваше от смръщените вежди, от едва доловимата мрачност в лицето — целият ѝ вид му подежда като пряк повик за любов. Щом преброи книгите си, тя слезе по стълбата и отвори вратата на колата. В светлината той видя, че бузите ѝ са мокри. Тя влезе и затвори вратата.

— Вие сте нова — каза Франсис.

— Да. Мисис Хенлейн е болна. Аз съм Ан Мърчисън.

— Сигурно децата са били непослушни?

— О, не, не. — Тя се обърна и тъжно му се усмихна в дрезгавата светлина на арматурното табло. Русата ѝ коса се заплете в яката на жакета и тя тръсна глава да я освободи.

— Но вие сте плакали.

— Да.

— Надявам се, че нищо лошо не се е случило у нас?

— Не, не, това няма нищо общо с вашия дом. — Гласът ѝ беше студен. — Не е тайна. Всеки в селото знае. Баща ми е алкохолик; току-що ми се обади от някаква кръчма и започна да се кара. Той мисли, че съм ненормална. Телефонира малко преди завръщането на мисис Уийд.

— Съжалявам.

— О, господи!

Тя изхлипа и се разплака. Обърна се към Франсис, той я прегърна и я остави да плаче на рамото му. Момичето потрепера в ръцете му и това подсили усещането му, че плътта и костите ѝ са изящни. Той почти не чувстваше дрехите и когато треперенето ѝ почна да намалява, това му се стори като пристъп на любов, Франсис загуби самообладание и грубо я притегли към себе си. Тя се отдръпна и каза:

— Аз живея на Белвю Авеню. Тръгнете по Лансинг Стрийт към железопътния мост.

— Добре — каза той и подкара колата.

— На светофара завийте наляво... Сега тук завийте надясно и карайте право към железопътната линия.

Пътят изведе Франсис вън от неговия квартал — през линията и към реката — до една улица, където живееха бедните в къщи, чиито островърхи фронтони, украсени с дърворезба, създаваха най-чисто усещане за гордост и романтика, макар че самите къщи бяха толкова малки, че едва ли предлагаха интимност и комфорт. Улицата беше

тъмна и той се развълнува от нежността и красотата на обезпокоеното момиче, а когато влизаше в улицата, тя му заприлича на най-дълбоката част от някакъв потиснат спомен. В далечината видя осветена веранда. Тя беше единствената и момичето каза, че живее в къщата със светлината. Когато спря колата, Франсис можа да види през огряната веранда полуосветено антре със старомодна закачалка за дрехи.

— Ето че пристигнахме — каза той, съзнавайки, че един млад човек би измислил нещо по-различно.

Тя не помръдна ръцете си, скръстени върху книгите, обърна се и го погледна. В очите ѝ блестяха сълзи на сладост. Решително — не тъжно — той отвори вратата от своята страна и заобиколи колата, за да отвори нейната. Взе свободната ѝ ръка и задържа пръсти в нейните. Те заедно изкачиха двете бетонни стъпала и тръгнаха по тясна пътека през предната градина сред далии, невен и рози — цветя, издържали на леките слани, все още цъфтящи и напоили нощния въздух с горчиво-сладникав мирис. На стълбата тя освободи ръката си, обърна се и леко го целуна. После прекоси верандата и затвори вратата. Светлината на верандата угасна, угасна и тази в хола. Миг след това светлината се появи горе, отстрани на къщата, и огря едно дърво с все още неокапали листа. За няколко минути тя се съблече, легна в леглото и всичко потъна в мрак.

Когато Франсис се прибра, Джулия спеше. Отвори втори прозорец, легна си и затвори очи, за да избяга от тази нощ. Но веднага щом ги затвори, веднага щом заспа, момичето се появи в съзнанието му и тръгна свободно през затворените врати, изпълваше стая след стая със своята светлина, със своя парфюм, с музиката на своя глас. Сега той пресичаше с нея Атлантика на стария параход „Мавритания“. После заживяха заедно в Париж. Той се пробуди от съня си, стана и изпуши една цигара на отворения прозорец. Отново в леглото, Франсис потърси в ума си нещо, което би желал да направи, без да навреди на никого, и се спря на ските. В мъглявината на съзнанието му израсна видението на планина, цялата потънала в сняг. Където и да погледнеше, виждаше широта и окуражителни неща. Някъде долу съзря заснежена долина, заобиколена от гористи хълмове, а дърветата убиваха белотата и приличаха на рядка коса. Студът притъпяваше всички шумове освен гръмкото желязно тракане на лифта. Светлината на пистата бе синя и сега по-трудно се вземаха завоите, отколкото

преди минута-две, по-трудно беше да се прецени, при дълбокия, потънал в синьо сняг, кората, леда, голите места, купчините сух снежен прах. Той летеше надолу по планината и съобразяваше скоростта си с особеностите на наклона, образуван в първия ледников период, търсеше простота на чувствата и обстоятелствата. Нощта се спусна и той се видя да пие мартини с един свой стар приятел в мръсна провинциална кръчма.

На сутринта снежната планина на Франсис изчезна и той остана с живите си спомени от Париж и „Мавритания“. Положението беше сериозно. Той се окъпа, обръсна, изпи кафето си и пропусна влака в седем и трийсет и една минути. Когато стигна с колата на гарата, влакът вече потегляше и копнежът му по вагоните, които така упорито се отдалечаваха, му напомни за капризите на любовта. Франсис остана да чака на опустелия перон влака в осем и две минути. Утринта бе ясна: утрин, която му приличаше на искрящ мост от светлина, прехвърлен над обърканите му дела. Беше възбуден и с повишен дух. Образът на момичето сякаш придаде на отношението му към света тайнственост и очарование. Паркингът започна отново да се пълни с коли и ония, които идваха от възвишението на Шейди Хил, бяха побелели от сланата. Този първи ясен признак на есента го развълнува. Между пероните влезе експресен влак, нощният влак от Бъфало или Олбъни, и той видя, че покривите на първите вагони са покрити с кора от лед. Удивен от чудноватата осезаемост на всичко, Франсис се усмихна на пътниците от вагон-ресторанта, виждаше се как ядат яйца и бършат устните си със салфетки. Спалните купета с мръсните си чаршафи се проточиха като низ от прозорци на пансион. Точно тогава пред очите му се появи нещо необикновено — на един от прозорците на спалните купета стоеше гола жена с изключителна красота и решише златната си коса. Тя премина като призрак през Шейди Хил, като все решише, решише косата си, и до изчезването ѝ Франсис не откъсна поглед от нея. След това на перона при него дойде старата мисис Райтсън и започна да дърдори.

— Е, вие сигурно сте изненадан, че ме срещате трета сутрин подред — каза тя, — но поради пердетата на прозорците ми аз май ставам постоянен пътник. Пердетата, които купих в понеделник, върнах във вторник, а ония, купени във вторник, връщам днес. В понеделник намерих точно това, което ми трябваше — вълнен

гобленов плат с рози и птици, но когато се върнах вкъщи, открих, че са съборкали дължините. Е, вчера ги смених и когато се прибрах дома, видях, че отново не са улучили дължината. Сега моля небето декораторът най-после да ги е направил по мярка, защото вие познавате къщата, знаете прозорците във всекидневната и можете да си представите какъв проблем са те. Не знам какво да правя с тях.

— Аз знам какво трябва да направите — каза Франсис.

— Какво?

— Боядисайте ги в черно отвътре и млъкнете.

Мисис Райтсън зяпна и Франсис я изгледа така, че тя да разбере съзнателната му грубост. Жената му обърна гръб и бързо се отдалечи, но духът ѝ бе дотолкова покрусен, че започна да понакуцва. Обзе го някакво приятно чувство, сякаш около него се разля светлина, и той отново си спомни Венера, която решише косата си и се носеше през Бронкс. Съзнанието, че са минали толкова години, без да изпита радостта от проявата на умишлена неучтивост, го отрезви. Сред приятелите и съседите му имаше високоинтелигентни и надарени хора — той знаеше това, — но много от тях бяха също досадници и глупаци и бе допуснал грешката да слуша всички с еднакво внимание. Франсис бе объркал липсата на дискриминация с християнската любов и объркването, изглежда, бе всеобщо и пагубно. Той бе благодарен на момичето за това ободрително чувство на независимост. Пееха птицикардинали и последните червеношийки. Небето блестеше като емайл. Дори миризмата от мастилото на сутрешния вестник изостряше апетита му за живот и заобикалящият го свят бе просто рай.

Ако Франсис вярваше в някаква власт на любовта — в духове, въоръжени с ловни лъкове, в капризите на Венера и Ерос или дори във вълшебни билки, любовни еликсири, заклинания, омагьосани кости и фази на луната, това можеше да обясни неговата чувствителност и възбуда на духа. Есенните влюбвания при хората на средна възраст са добре рекламирани и той си мислеше, че се е озовал очи в очи с едно от тях, но в това, което усещаше, нямаше и следа от есен. Той искаше да се скита из зелените гори, да се почесва там, където го сърби, да споделя своите радости.

Тази сутрин секретарката му, мис Рейни, закъсна. Три пъти седмично мис Рейни ходеше на психиатър и когато тя влезе, Франсис се чудеше какъв ли съвет би му дал психиатърът. Момичето

обещавахе да върне музиката в живота му. Но мисълта, че тази музика може да го отведе право на подсъдимата скамейка в окръжния съд, обвинен в предумишлено изнасилване, разби щастието му. Снимката на четирите деца, усмихнати срещу камерата на плажа в Гей Хед, го укоряваше. Върху бланката на фирмата имаше изображение на Лаокоон; фигурата на жреца и синовете му, змията, увита около тях, сега за него съдържаха най-дълбок смисъл.

Франсис обядва с Пинки Трабърт. При разговор приятелите му показваха разум и широта на възгледите, но той знаеше, че уличат ли го в проявена волност към една бавачка, картонената кула на морала ще се срути върху всички им, върху него, Джулия и децата. Франсис затърси в близката история на Шейди Хил подобен прецедент, но не го откри. Нямаше нито един случай на низост. Откакто живееше там, не бе имало и развод, не бе имало и намек за скандал. Животът сякаш течеше с повече благоприличие, отколкото в царството небесно. Франсис се раздели с Пинки, отби се при един бижутер и купи гривна за момичето. Колко щастлив се почувства от тази тайна покупка, колко важни и смешни му се сториха продавачите, колко сладко ухаеха жените, които минаваха зад гърба му! На Пето Авеню, като видя Атлас с рамене, превити от тежестта на земята, Франсис се замисли колко усилия са нужни да поддържа физиката си при изборния от него начин на живот.

Той не знаеше кога отново ще види любимата си. Върна се вкъщи с гривната, скрита във вътрешния джоб. Отвори вратата и я завари в хола. Стоеше с гръб към него, но със затварянето на вратата се обърна. Усмивката ѝ беше открита и любвеобилна. Съвършенството ѝ го порази като хубав ден — ден след буря. Той я сграбчи, впи устни в нейните и тя се противеше, но това скоро се оказа ненужно, защото я избави изникналото отнякъде момиче Гъртруд Фланъри, което извика:

— О, мистър Уийд...

Гъртруд беше скитница с изследователски дух, тя странеше от своя дом и топлите грижи на родителите си. Хората, които не познаваха Фланърови, съдеха по поведението на Гъртруд, че тя е дете на дълбоко разстроено семейство, където често има пиянски разпри. Това не беше вярно. Фактът, че малката Гъртруд ходеше парцалива и тънко облечена, беше нейната победа над старанието на майка ѝ да я облече топло и чисто. Бъбрива, кльошава и немита, тя се носеше от

къща на къща в квартала Бленхолоу, създаваше и разваляше приятелства, основани на привързаността ѝ към бебета, животни, деца на нейната възраст, младежи, а понякога и възрастни. Отваряш сутрин външната врата и я виждаш седнала на стълбите за верандата. Влизаш в банята да се обръснеш, а тя вече се е разположила на тоалетната дъска. Поглеждаш в детското креватче, но сина ти го няма там. Гъртруд го е откарала с бебешката количка в съседното село. Тя беше услужлива, вездесъща, честна, гладна и предана. Никога не се прибираше у дома си по собствено желание. Щом настъпеше време да си върви, тя оставаше безразлична към всеки намек. Вечер след вечер в една или друга къща се чуваше да ѝ казват:

— Прибирай се вкъщи, Гъртруд, време е да се прибиращ вкъщи. Иди да вечеряш, Гъртруд. Казахме ти преди двацет минути, че трябва да си вървиш. Тръгвай, Гъртруд, иди си вкъщи.

Понякога бръчките около човешкото око приличат на ерозия на камък, а самото втречено око ни напомня ужаса на обезумяло животно, попаднало в беда. Погледът, който Франсис отпрати към малкото момиче, бе грозен и странен и Гъртруд се уплаши. Той бръкна в джобовете си — ръцете му трепереха — и извади двацет и пет цента.

— Върви си у дома, Гъртруд, върви си у дома и на никого нито дума.

Той сви устни и изтича във всекидневната, когато Джулия го повика от стълбите да побърза и се облече.

Мисълта, че по-късно вечерта ще откара Ан Мърчисън до дома ѝ, премина като златна нишка през всички събития на приема, където бяха поканени Франсис и Джулия. Той гръмка се смееше на тъпите вицове, избърса една сълза при разказа на Мейбъл Мърсър за смъртта на котенцето ѝ, протягаше се, прозяваше се, въздишаше като всеки друг мъж, който се е намислил среща. Гривната беше в джоба му. Когато седеше и разговаряше, той усети в носа си мирис на трева. Чудеше се къде ли ще спре колата си. В къщата на стария Паркър не живееше никой и пътят до гаража се използваше като алея на влюбените. Таунсенд Стрийт бе задънена улица и той можеше да паркира там, зад последната къща. Запустялата пътека между Елм Стрийт и брега на реката беше обрасла, познаваше я от разходката си

там с децата. Можеше добре да се скрие, като вкара колата навътре с храстите.

Уийдови си тръгнаха последни и домакинът и домакинята се похвалиха с брачното си щастие, докато четиримата стояха в антрето и си пожелаваха лека нощ.

— Тя е моята любима — казваше домакинът и притискаше жена си. — Моето синьо небе. След шестнайсет години аз все още хапя раменете ѝ. Кара ме да се чувствам като Анибал, пресичащ Алпите.

Пътуваха до къщи в мълчание. Франсис вкара колата в алеята и зачака със запален мотор.

— Можеш да прибереш колата в гаража — каза Джулия на излизане. — Разреших на мис Мърчисън да си отиде в единайсет часа. Някой щял да я откара до дома ѝ.

Жена му затвори вратата и той остана в тъмното. Като всеки глупак, и Франсис не бе пощаден от влудяващата похотливост, от ревността, от засегнатите чувства и обидата, изпълнила очите му със сълзи. И ясно съзнаваше каква картина представлява — заровил е глава в разперените над кормилото ръце и жадува за любов.

Като младеж Франсис бе ревностен бойскаут и добре помнеше навиците, формирали се в младостта му, затова в ранния следобед на другия ден излезе по-рано от работа, за да изиграе няколко партии тенис. Успокоен от играта и душа, той съзна, че е било най-добре да си остане на бюрото. Вечерта бе мразовита и когато се прибираше в къщи, Франсис долови във въздуха острия дъх на промяната на сезона. Още с прекрачването на прага усети необикновено оживление. Децата бяха облекли най-хубавите си дрехи, а Джулия слезе пременена в светлолилавата си рокля с диамантена брошка. Тя обясни оживлението: в седем часа да дойде мистър Хюбър да ги снима за коледната им поздравителна картичка. Беше извадила синия костюм на Франсис и пъстра вратовръзка, защото тази година снимката щяла да бъде цветна. При мисълта, че ще се снима за Коледа, Джулия се бе развеселила. Тя се радваше на подобни церемонии.

Франсис отиде горе да се преоблече. Чувстваше се уморен както от работата, така и от очакванията си. Той седна на ръба на леглото и това подсили умората му. Мислеше за Ан Мърчисън и вместо да бъде

обуздан от розовите лампи на тоалетката на Джулия, обхвана го физическа нужда да се изяви. Отиде на масата, взе лист хартия и започна да пише:

Скъпа Ан,
Аз те обичам, аз те обичам, аз те обичам...

Никой нямаше да види писмото и затова не се стесняваше. Употребяваше фрази като „райско блаженство“ и „гнездо на влюбени“. Той въздишаше, трепереше и устата му се наля със слюнка. Когато Джулия го повика да слезе, пропастта между фантазията и реалния свят дотолкова нарасна, че той усети как сърцето му болезнено се сви.

Джулия и децата стояха на стълбата пред верандата, а фотографът и помощникът му бяха наредили двойно повече прожектори, за да уловят не само семейството, но и архитектурната красота на входа. Хора, пристигнали с късния влак, забавяха колите си, за да видят как Уийдови се снимат за коледната си картичка. Някои махаха и се провикваха към семейството. Нужен беше половин час усмивки и мокрене на устните, преди мистър Хюбър да обяви, че е доволен. Горещината на лампите остави в студения въздух неприятен мирис на застояло и когато най-последно ги угасиха, те още дълго париха очите на Франсис.

По-късно вечерта, докато Франсис и Джулия пиеха кафето си във всекидневната, на външната врата се позвъни. Джулия отиде да отвори и на прага стоеше Клейтън Томас. Дошъл бе да плати някакви билети за театър, дадени на майка му от Джулия; Хелън Томас много настоявала да се издължи, макар че Джулия изрично ѝ забранила това. Домакинята го покани на чашка кафе.

— Няма да пия кафе — каза Клейтън, — но ще вляза за малко.

Той я последва във всекидневната, каза добър вечер на Франсис и седна непохватно на стола.

Бащата на Клейтън бе убит през войната и сирачеството му тежеше като бедствие. В Шейди Хил това се натрапваше, защото Томасови бяха единственото семейство без един от родителите. Всички останали бракове бяха непокътнати и цветущи. Клейтън учеше втора или трета година в колеж и живееше сами с майка му в голяма къща,

която тя се надяваше да продаде. Преди години Клейтън бе уличен в престъпление. Открадна пари и избяга. Хванаха го чак в Калифорния. Беше висок и простоват, носеше рогови очила и имаше дълбок, плътен глас.

— Кога се връщаш в колежа, Клейтън? — попита Франсис.

— Няма да се върна — отговори Клейтън. — Мама няма пари и какъв е смисълът да се преструваме на такива, каквито не сме? Ще си намеря работа и ако продадем къщата, ще си купим апартамент в Ню Йорк.

— Няма ли да ти липсва Шейди Хил? — попита Джулия.

— Не — каза Клейтън. — Аз не го обичам.

— Защо? — намеси се Франсис.

— Много неща не ми харесват — каза сериозно Клейтън. — Клубните танци например. Миналата събота надникнах към края и видях как мистър Гранър се мъчеше да натика мисис Майнът в сандъка с наградите. И двамата пияни. Аз не одобрявам прекаленото пиене.

— Но това е събота вечер — каза Франсис.

— Всички тия клубове-гълъбарници са пълни с фалш — каза Клейтън. — И начинът, по който хората затормозяват живота си. Мислил съм много за това и ми се струва, че истинската беда на Шейди Хил е тази — липсва му бъдеще. Толкова сили се пилеят за така нареченото увековечаване на селището, за прогонване на нежелателните и прочие. Така че единствената идея за бъдещето ни остава твърде скромна — повече влакове до работното място и повече забави. Не мисля, че това е особено полезно. Хората трябва да умеят да си създават по-големи мечти за бъдещето. И въобще да умеят да си създават големи мечти.

— Лошо е, че не можеш да продължиш колежа — каза Джулия.

— Аз исках да уча в богословско училище.

— Към коя църква се числиш? — попита Франсис.

— Унитарянската, теософската, трансценденталната, хуманитарната.

— Емерсон не беше ли трансценденталист? — попита Джулия.

— Аз имам пред вид английските трансценденталисти. Американските са тъпи.

— И каква работа очакваш да намериш? — попита Франсис.

— Иска ми се да работя при издател — отговори Клейтън, — но всеки ми казва, че това няма да стане. Пиша дълга пиеса в стихове за доброто и злото. Чичо Чарли може да ме настани в банка, то също няма да е лошо за мен. Нужна ми е дисциплина. Трябва още дълго да трамбовам, докато изградя характера си. Имам някои ужасни навици. Много говоря. Просто е нужно да си наложа да мълча. Да се опитам да не говоря една седмица, като се самодисциплинирам. Възнамерявах да се оттегля в някой от епископалните манастири, но не обичам тринитарианизма.

— Нямах ли си приятелки? — подхвърли Франсис.

— Аз съм сгоден — каза Клейтън. — Разбира се, нито съм толкова стар, нито толкова богат, че да съм длъжен на всяка цена да спазя или уважа годежа, но все пак с парите, които спечелих това лято от косене на трева, купих на Ан Мърчисън пръстен с изкуствен смарагд. Ще се оженим веднага щом тя свърши училище.

При произнасянето на името Франсис изтръпна. После духът му започна да излъчва сивкава светлина, при която всичко — Джулия, момчето, столовете — се показва в своята истинска безцветност. Сякаш времето рязко се влоши.

— Ще имаме голямо семейство — каза Клейтън. — Баща ѝ е ужасен пияница и много съм патил, но ние искаме да имаме много деца. О, тя е чудесна, мистър и мисис Уийд, и ние много си приличаме. Обичаме едни и същи неща. Миналата година, без да се наговаряме, изпратихме една и съща коледна картичка. И двамата получаваме алергия от домати, веждите ни са склучени. Е, лека ноц.

Джулия го изпрати до вратата. Когато се върна, Франсис каза, че Клейтън е мързелив, безотговорен, превзет и вони. Джулия отговори, че Франсис е станал крайно придиричлив. Момчето е младо и трябва да му се помогне. Посочи и други случаи, при които е бил избухлив.

— Мисис Райтсън е поканила целия Шейди Хил на годишнината си, освен нас.

— Съжалявам, Джулия.

— Знаеш ли защо не ни е поканила?

— Защо?

— Защото си я оскърбил.

— Значи, знаеш?

— Каза ми Джун Мастърсън. Стояла е зад тебе.

Джулия заситни пред канапето и Франсис знаеше, че това е израз на гнева ѝ.

— Оскърбих я, Джулия, съвсем нарочно. Никога не съм харесвал приемите ѝ. Радвам се, че ни е зачеркнала.

— Хелън?

— Какво общо има Хелън с това?

— Нали мисис Райтсън решава кой да ходи на баловете.

— Искаш да кажеш, че може да забрани на Хелън да посещава танците?

— Да.

— Не бях помислил за това.

— О, знам, че не си помислил! — извика Джулия и заби ножа до дръжката в тази пролука на бронята му. — Вбесявам се, като гледам как твоята безразсъдност разбива щастието ни.

— Не разбивам ничие щастие.

— Мисис Райтсън командва Шейди Хил, командва го цели четирийсет години. Не виждам какво те кара да мислиш, че в общество като това можеш да се отдадеш на всеки свой импулс и да бъдеш груб, вулгарен и нападателен.

— Аз имам изрядни маниери — каза Франсис, като се мъчеше да придаде шеговит характер на вечерта.

— По дяволите, Франсис Уийд! — изкрещя тя и една слюнка се лепна на лицето му. — Аз съм се борила за общественото положение, на което се радваме, и няма да остана равнодушна, когато ти си намислил да го разрушиш. А трябваше да знаеш, че не можеш да живееш като мечка в пещера.

— Желая свободно да изразявам своите симпатии и антипатии.

— Можеш да скриеш антипатиите си. Не е нужно да посрещаш всичко с главата напред като дете. Освен ако си решил да бъдеш общественно прокажен. Нима е случайно, че ни канят навсякъде? Нима е случайно, че Хелън има толкова приятели? Или искаш да прекарваш съботните вечери в кината? Искаш да прекарваш неделите в събиране на увехнали листа? Иска ти се по време на баловете дъщеря ти да стои на прозореца и да слуша музиката от клуба? Иска ти се...

Франсис направи нещо, което не изглеждаше дотам необяснимо, тъй като думите ѝ сякаш издигаха между тях стена — дотолкова непроницаема, че той се задушаваше. Удари я силно по лицето. Тя

политна и миг след това, изглежда, се успокои. Качи се по стълбата и влезе в стаята си. Не тръшна вратата. Когато малко по-късно Франсис я последва, намери я да събира багажа си в един куфар.

— Съжалявам, Джулия.

— Няма значение — каза тя. Вече плачеше.

— Къде си тръгнала?

— Не знам. Току-що видях разписанието. В единайсет часа и шестнайсет минути има влак за Ню Йорк. Ще взема него.

— Ти не можеш да си отидеш, Джулия.

— Не мога и да остана. Знам това.

— Извинявам се за мисис Райтсън. Аз...

— Мисис Райтсън не е главното. Бедата не е там.

— Къде е бедата?

— Ти не ме обичаш.

— Обичам те, Джулия.

— Не, не ме обичаш.

— Джулия, обичам те и искам да бъдем както преди — нежни, сладни и диви, но сега около нас има толкова много хора.

— Ти ме мразиш.

— Не те мразя, Джулия.

— Нямах представа колко много ме мразиш. Мисля, че е подсъзнателно. Ти не съзнаваш жестокостите, които си извършил.

— Какви жестокости, Джулия?

— Жестокостите, в които те въвлича твоето подсъзнание, за да изразиш омразата си към мен.

— Какви, Джулия?

— Аз никога не съм се оплаквала.

— Каж ми.

— Дрехите ти.

— Какво искаш да кажеш?

— Имам предвид дрехите, които разхвърляш, като проява на подсъзнателната ти омраза към мен.

— Не разбирам.

— Имам предвид мръсните ти чорапи, мръсните ти пижами, мръсното ти бельо, мръсните ти ризи! — Тя се изправи, застана срещу него — очите ѝ горяха, гласът и трепереше от вълнение. — Говоря за това, че ти никога не си прибираш нещата. За да ме унижиш, просто ги

пускаш, както свариш, на пода. Правиш го нарочно! — Тя падна на леглото разплакана.

— Мила Джулия! — каза той, но щом почувства ръката му върху рамото си, тя веднага се изправи.

— Остави ме на мира — каза тя, стрелна се край него, отиде до гардероба и се върна с една рокля.

— Не вземам нищо, подарено ми от тебе — каза тя. — Оставям перлите и късото кожено палто.

— О, Джулия!

Като гледаше фигурата ѝ, така безпомощна в самоизмамите си, приведена над куфара, едва не му призля от жалост. Тя не разбираше колко нещастен ще бъде животът ѝ без него. Не разбираше нищо относно работното време, което трудещите се жени трябва да спазват. Не разбираше, че повечето от приятелските връзки с другите семейства се дължат на брака ѝ с Франсис и ако се наложеше да го изгуби, щеше да се чувства самотна. Не разбираше нищо от трудностите, свързани с пътуването, хотелите и парите.

— Джулия, аз не мога да те оставя да си отидеш. Онова, което не разбираш, Джулия, е, че ти си станала зависима от мене.

Тя тръсна глава назад и закри лицето си с длани.

— Какво каза? Че съм била зависима от тебе? Това ли каза? А кой те буди сутрин и ти напомня да си легнеш вечер? Кой ти приготвя яденето, събира мръсните ти дрехи и кани приятелите ти на вечеря? Ако не бях аз, вратовръзките ти щяха да са на лекета, а дрехите ти пълни с дупки от молци. Когато те срещнах, ти беше сам, Франсис Уийд, и ще си останеш сам, щом си отида. Когато мама поиска списък за поканите на нашата сватба, колко имена ѝ даде? Четиринайсет!

— Но Кливланд не е мое родно място, Джулия.

— И колко от приятелите ти дойдоха в църквата? Двама!

— Кливланд не е мое родно място, Джулия.

— Щом не вземам късото кожено палто — каза тихо тя, — добре е да го прибереш. За перлите има застрахователна полица, падежът е през януари. Името на пералнята и телефонът на домашната прислужница — всички тия неща са в бюрото ми. Надявам се, че няма да пиеш много, Франсис. Вярвам, че нищо лошо няма да ти се случи. Но ако изпаднеш в тежка беда, обади ми се.

— О, скъпа моя, не мога да те оставя да си отидеш.

Той я взе в прегръдките си.

— Мисля, че е по-добре да остана и да се погрижа още малко за тебе — каза тя.

На другата сутрин на път за работа той видя момичето да върви по пътеката на един от вагоните. Изненада се. Не беше разбрал, че тя учи в града, но щом носеше учебници, изглежда, отиваше на училище. Изненадата забави реакцията му и той доста тронаво се качи и също стъпи на пътеката. Имаше няколко пътници между тях, но Франсис я виждаше пред себе си, чакаше някой да отвори вратата на съседния вагон. Влакът кривна, тя протегна ръка да се задържи, пресече платформата и влезе в другия вагон. Той я проследи и едва в средата на следващия успя да извика името ѝ: „Ан! Ан!“, но тя не се обърна. Проследи я в още един вагон и тя седна до пътеката. Застана до нея развълнуван и се наведе напред, докосна гърба на седалката — дори това докосване го стопли, и когато се готвеше да я заговори, видя, че това не е Ан. Жената беше по-възрастна и с очила. Той нарочно отиде в друг вагон, лицето му почервения от притеснение и от по-дълбокото усещане, че са уязвили здравия му разум. Щом не можеше да разпознае един човек от друг, какво доказваше, че животът му с Джулия и децата е по-реален от сънищата му за изневерите в Париж или сухата шума, дъхът на трева и изкорубените дървета в алеята на влюбените?

Късно следобед Джулия му телефонира да му напомни, че са канени на вечеря. Няколко минути по-късно позвъни Трейс Биърдън.

— Слушай, приятелю — каза Трейс. — Става дума за мисис Томас. Знаеш ли, Клейтън, синът ѝ, изглежда, не може да си намери работа. Чудех се дали ти не би помогнал. Ако позвъниш на Чарли Бел — знам, че ти е задължен — и кажеш една добра дума за момчето, мисля, че Чарли би...

— Трейс, неприятно ми е да откажа — рече Франсис, — но не мога да направя нищо за сина ѝ. Момчето е негодник. Знам, че е жестоко да се каже това, но е факт. Всяка проява на доброта към него ще рикошира в нашите лица. Той е просто негодник, Трейс, и нищо не може да се направи. Дори да му намерим работа, не би се задържал и седмица. Това е самата истина. Ужасно е, Трейс, знам това, но вместо да препоръчам момчето, аз се чувствам задължен да предупредя хората за него — хората, които са познавали баща му и които естествено биха

искали да се намесят и да помогнат с нещо. Длъжен съм да ги предупредя. Той е крадец...

Веднага след разговора влезе мис Рейни и застана до бюрото му.

— Няма да мога да работя повече при вас, мистър Уийд — каза тя. — Бих останала до осемнайсети, ако съм ви необходима, но получих предложение за самостоятелна служба и искам да напусна колкото е възможно по-скоро.

Тя излезе и го остави сам със злото, извършено спрямо момчето Томас. Децата от снимката не преставаха да се смеят, окъпани от всички ярки цветове на лятото, и Франсис си спомни, че същия ден срещнаха на плажа един гайдар и той му даде цял долар да им изсвири бойния марш на шотландските пехотинци. Щом се прибере, щеше да завари момичето вкъщи. Предстоеше му да прекара още една вечер сред любезните си съседи, да търси и подбира наум слепи улици, коларски пътеки и алеи край изоставени къщи. Нямаше с какво да облекчи чувствата си — смехът и играта на бейзбол с децата нямаше да променят състоянието му. Като мислеше за самолетната злополука, за новата домашна прислужница на Фаркарсънови, за Ан Мърчисън и нейните неприятности с пияния ѝ баща, той се питаше дали би могъл да избяга от сегашното си положение. Изпаднал бе в беда. Само веднъж в живота си се бе губил — на връщане от една богата с пъстърва река в горите на север — и сега имаше същото хладно усещане, че никаква бодрост, надежда, мъжество, постоянство нямаше да му помогнат, при настъпващия мрак, да открие загубената пътека. Той сякаш и сега поглъщаше мириса на гората. Чувството за студенина беше непоносимо и той ясно съзнаваше, че е настъпил моментът, когато трябва да направи своя избор.

Като мис Рейни можеше да отиде при психиатър, можеше да отиде в черквата и да изповяда страстите си; в датския салон за масажи, някъде на запад, към Седемдесета улица, препоръчан му от един комисионер; да изнасили момичето или да се надява, че някак ще се предпази от това; или можеше да се напие. Ето, това беше животът му, неговата лодка, и като всеки друг мъж той бе създаден да бъде баща на хиляди деца; каква вреда би донесла една подобна среща, която щеше да направи и двамата по-добри към света? Но съзна, че този ход на мисли е погрешен, и се върна на първия избор — психиатъра. Имаше телефона на доктора на мис Рейни, позвъни и

поиска незабавно преглед. Беше настойчив пред секретарката на доктора, такъв бе маниерът му и в бизнеса, и когато тя му каза, че календарът на психиатъра е запълнен няколко седмици напред, Франсис не отстъпи и настоя за час още същия ден; тогава тя му каза да отиде в пет часа.

Кабинетът на психиатъра се помещаваше в сграда, използвана предимно от лекари и зъболекари, и коридорите бяха пълни със сладникава миризма на одол и спомени за болка. Характерът на Франсис бе изграден от низ лични принципи, принципи за чистотата — да скочи от най-високия трамплин в басейна или да извърши друг подвиг, щом смелостта му е изправена пред изпитание във връзка с точността, честността, достойнството. Да се откаже от пълната самота, в която бе вземал най-жизнените си решения, разби схващането му относно характера и предизвика шок. Франсис се стъписа. Сцената на неговото *miserere mei Deus*^[3], като чакалните на толкова много лекарски кабинети, носеше груб намек за сладостите на домашния уют: място, украсено със старинни вещи, масички за кафе, саксии с цветя, гравюри на засипани със сняг мостове и полет на гъски, макар че липсваха деца, брачно легло и печка в тази пародия на дом, където никой никога не е нощувал, дом, чиито прозорци с пердетата гледат право към шахтата. Франсис даде името и адреса си на секретарката и после видя, че от дъното на стаята към него се приближава полицаец.

— Спокойно, спокойно — каза полицаецът. — Не мърдайте. Дръжте ръцете си там, където са.

— Мисля, че всичко е наред, сержант — започна секретарката. — Мисля, че...

— Нека проверим — каза полицаецът и започна да опипва дрехите на Франсис. Търсеше какво — пистолети, ножове, щипка за лед? Като не намери нищо, той си отиде и секретарката започна нервно да се извинява:

— Като се обадохте по телефона, мистър Уийд, изглеждахте много възбуден, а един от пациентите заплашва, че ще убие доктора, и трябва да сме бдителни. Сега може да влезете.

Франсис отвори вратата, свързана с електрически звънец, и намерил се в бърлогата на лекаря, тежко се отпусна на стола, издуха носа си с кърпичка, затърси в джобовете си цигари, кибрит или нещо друго и каза дрезгаво и със сълзи на очи:

— Доктор Хърцог, аз съм влюбен.

Седмица или десетина дни по-късно в Шейди Хил. Влакът в седем и четиринайсет е пристигнал и заминал. Някои семейства са вечеряли и чиниите са в машината за миене. Селото виси морално и икономически на тънка нишка. Но виси на своя нишка в привечерната светлина. Доналд Гослин е започнал отново да мъчи „Лунната соната“. *Marcato, ma sempre pianissimo*^[4]! Сякаш изстиска мокра кърпа за баня, но домашната прислужница не му обръща внимание. Тя пише писмо на Артър Годфри. В зимника на къщата Франсис Уийд майстори масичка за кафе. Доктор Хърцог препоръчва като терапия дърводелската работа и Франсис намира истинска утеха в простите изчисления, свързани с това, и в божествения мирис на пресния материал. Франсис е щастлив. Горее малкият Тоби плаче, защото е уморен. Той сваля каубойската си шапка, ръкавиците, украсеното с галуни яке, развързва колана, обкован със злато и рубини, сребърните куршуми и кобурите, измъква се от тирантите, карираната риза и джинсите и сяда на ръба на леглото, за да събуе и високите ботуши. Остава облеклото си закуп и отива до килера, за да свали от пирона космонавтския костюм. Трудно му е да се намъкне в дългото трико, но успява. Намята на раменете си вълшебната мантия, качва се на рамката на кревата, разперва ръце и прелита късото разстояние до пода. Приземява се с удар, който всички чуват освен него.

— Върви си вкъщи, Гъртруд, върви си в къщи — казва мисис Мастърсън. — Още преди един час ти казах да се прибиращ. Отдавна е минало времето ти за вечеря и майка ти ще се безпокои. Върви си вкъщи!

Една врата на терасата на семейство Бабкок се отваря и от нея излиза мисис Бабкок гола, преследвана от голия си съпруг. (Деца им са на пансион и терасата е оградена с жив плет.) Те пресичат терасата и влизат в кухнята, страстни и красиви като нимфа и сатир, които можете да видите на всяка стена във Венеция. В градината Джулия отрязва последните рози и чува стария мистър Никсън да крещи на катеричките в хранилката за птици:

— Нехранимайковци! Пакостници! Марш, дим да ви няма!

Една нещастна котка се върти из градината, душевно и физически унижена. На главата ѝ е вързана малка сламена шапчица — кукленска шапчица, здраво забодена за кукленска дреха, от чиито поли се подава дълга, космата опашка. Тя върви и тръска крака, сякаш е излязла от вода.

— Ела, май, мац, мац! — вика Джулия. — Ела тук, мац, ела тук, бедното ми котенце!

Но котката я поглежда недоверчиво и се отдалечава, препъвайки се в рокличката. Последен се появява Юпитер. Той нагазва в доматените лехи и държи в голямата си уста някакъв оръфан чехъл. После пада мрак. Настъпва нощ и крале в златни доспехи, яхнали слонове, прехвърлят планината.

---

[1] Авторът намеква за бейзболната игра. — Б.пр. ↑

[2] Отклонение от основното темпо на пиесата, за да се подсили изразителността. — Б.пр. ↑

[3] Началото на молитва: „Господи, помилуй!“ (лат.) — Б.пр. ↑

[4] Изразително, но съвсем тихо (ит.) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.